

ORTA ÖĞRETİMDE SEÇMELİ DERSLER

Seydi DİNÇTÜRK

1974 yılına kadar Orta öğretimde uygulanan programlar bütün öğrencileri yüksek öğrenime hazırlayıcı nitelikte sürdürülmüştür. Meslek liseleri dışında ortaokul ve lise programlarında bu okulları bitiren öğrencileri hayata ve iş alanlarına yönelmelerine yardım edecek bilgi ve beceri kazandıran hususlar bulunmaktaydı. Bundan ötürü ortaokul ve liseyi bitirerek veya öğrenimini terk ederek hayata atılmak zorunda olan gençler iş hayatına girmek ve yön bulmakta büyük güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Kendi kaderine bırakılan yön verilmemiş, bu seviyede öğrenim görmüş gençlerden Devlet yeterince yararlanma fırsatını kullanamamaktadır.

1974 yılında uygulamasına başlanan Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milletinin bütün fertleri'nin, ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirmek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlaması, Türk Milli Eğitiminin amaçları içine alınarak soruna önemli şekilde çözüm getirilmiş görünmektedir.

Bu amaçla ortaokul ve lise müfredat programlarına SEÇMELİ DERSLER konmuş bulunmaktadır.

Seçmeli derslerin amacı şöyle tarif edilmektedir:

1. Öğrencilerin hayata, çevreye iş alanlarına uyumlarını kolaylaştırmak için onlara gerekli bilgi ve beceriler kazandırmak,
2. Her bir konuda ilerlemelerini sağlamak için gerekli unsurları elde etmelerine yardım etmek,
3. Kişisel kabiliyetlerini geliştirme imkânı vermek,
4. Boş zamanlarını faydalı şekilde kullanma alışkanlığı vermektir.

Milli Eğitim Bakanlığınca tespit edilen seçmeli ders çeşitleri şunlardır:

ORTAOKULLARDA

İş ve teknik eğitim
Ağaç işleri
Metal işleri
Modelaj işleri
Elektrik işleri
Mukavva işleri
Teknoloji
Motor bilgisi ve uygulaması
Mahallî el sanatları
(Nakış, yün işleri, dokuma halıcılık,
halıcılık, hasır işleri, bakır işleri,
gümüş işleri,
toprak işleri, taşçılık v b)
Ev ekonomisi

Ev ekonomisini bütünü ile almayanlar için :

Giyim
El sanatları
Ev sanatları
Ev yönetimi
Çocuk gelişimi
Besinler ve beslenme
Toplum ve aile ilişkileri
Pratik sağlık bilgisi
Uygulamalı tarım

Uygulamalı tarımı bütünü ile almayanlar için :

Hayvan ve bitki koleksiyonculuğu
Pratik ormancılık
Pratik balıkçılık
Pratik arıcılık
Pratik tavukçuluk
İşletmecilik

İşletmeciliği bütünü ile almayanlar için :

Kooperatifçilik
Muhasebe
Pazarlama
Daktilo
Otel ve lokanta hizmetleri
Turizm ve çevre incelemeleri
Güzel Sanatlar Eğitimi
Koro
Müzik âleti
Resim çalışmaları
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar
Dramatizasyon
Güzel yazma ve konuşma

Diğerleri

Fotoğrafçılık
Kampçılık ve yavrukurt
Trafik
Kütüphanecilik
Yabancı dil

LİSELERDE

Teknik resim
Genel endüstri bilgisi ve uygulaması
İnşaat meslek resmi
Elektrik bilgisi ve uygulaması
Elektronik bilgisi ve uygulaması
Teknoloji
Trafik
Ev ekonomisi (genel)
Giyim
Sebzeçilik
Tavukçuluk
Arıcılık
El sanatları
Ev yönetimi
Besinler ve beslenme
Çocuk gelişimi ve eğitimi
Toplum ve aile ilişkileri
Ev dekorasyonu
Moda resmi
Kuaförlük
Mankenlik
Genel muhasebe
T. C. Anayasası
İstatistik
Kooperatifçilik
Pazarlama
İşletmecilik bilgisi
Turizm rehberliği
Genel hukuk bilgisi
Daktilo steno
Uygulamalı genel tarım
Balıkçılık
Meyvecilik
Pratik genel sağlık bilgisi
Hasta bakımı
Dramatizasyon
Konuşma ve yazma
Kütüphanecilik
Gazetecilik
Spor faaliyetleri ve millî oyunlar
Müzik enstrümanı
Koro
Sanat tarihi
Resim çalışmaları
Batı edebiyatı
Jeoloji
Astronomi
Yabancı dil

Okullarda okutulacak seçmeli ders çeşitleri, çevrenin özelliğine ve okulların imkânlarına göre uygulanmak üzere öğretmenler kurulu tarafından seçilmektedir.

Listede yer almayan ancak okul ve çevre ihtiyacı olan bu şekildeki derslerin Bakanlık onayı ile uygulanması mümkündür.

Okullardaki imkân ve imkânsızlıklar gözönüne alınarak seçmeli derslerden bir kısmı belli mevsimlerde veya tatil aylarında yahut kısa bir dönemde imkân ve şartlara göre yoğun şekilde yapılabilmektedir.

Okullarda seçmeli dersleri okutacak seviyede öğretmen bulunmaması halinde çevredeki uzman ve usta öğreticilerden yararlanma imkânı vardır.

Seçmeli dersler için haftada en az 4, en çok 8 ders saati ayrılabilir. Okul ve çevre imkânları olan yerlerde sabit tutulan seçmeli ders çeşitlerinde bir öğrencinin ortaokul ve lisede üçer yıl öğrenim görmesi mümkündür.

Yukarıda açıklanan seçmeli derslerle ilgili uygulamalar gerçekleştiği takdirde yalnız yüksek öğrenim kuruluşları kapılarına yığan öğrenim yerine, gençleri hem yüksek öğrenime hem de hayata hazırlayan öğrenim sistemine yön verilmiş olacaktır.

Okullarda üç yıldır sürdürülmeye başlanan bu uygulama incelendiği zaman pekçok okulda yukarıda açıklanan amaçlar yönünde yararlı öğretime ve uygulamaya geçilemediği kolaylıkla görülebilir.

IX. Millî Eğitim Şûrasını takiben çıkarılan kanun, Talim ve Terbiye Kurulunda çıkarılan yönetmelikler dışında hemen hiç bir ön hazırlık yapılmadan uygulamaya konmuştur. Uygulama okulların mevcut imkânları içinde yöneticinin anlayış ve becerisine terkedilmiş olarak başlatılmıştır.

Okullardaki uygulamalarda önemli olarak şu hatalar dikkati çekmektedir:

1) Bazı tutucu yöneticiler peşin olarak bu uygulamaya inanmamakta, imkânsız görmekte ve eskiden beri alışmış olduğu çalışma ve uygulama şeklini muhafaza etmek için azami çaba göstermektedir. Bu yöneticiler öğretmenler kurulu bilgisi dışında, okunmakta olan ve seçmeli derslere yakın derslere haftada bir veya iki saat ilâve ederek formaliteyi yerine getirdiklerini zannetmektedir.

Öğretmenler kurulunca tespit edilen ders çeşitlerinin öğrencilere ve velilere duyurulması, öğrencinin o yıl öğrenim göreceği ders çeşitlerini seçme olanağı verilmesi mecburiyeti vardır. Okul idarecilerinin seçilen dersler için öğrencilerden dilekçe alması gerekmektedir.

Pekçok okulda bu işlemler yapılmamaktadır. Bazı okullarda öğrencilerin en az başarılı olduğu iki ders seçmeli ders olarak idarece doğrudan programa konarak derslerden zayıf öğrencilerin daha fazla düşük notlarına sebep olmaktadır.

2) Okul öğretmenleri dışında yararlanabilecek uzman ve usta çalıştırıcılar için maddi koşullar hiç dikkate alınmamıştır. Halen ücretli ders için yapılan ödeme ile eleman bulmak mümkün olamamaktadır.

3) Seçmeli dersler için ayrıca yeterli ödenek verilmemektedir.

Bakanlıkça yalnız yazılı metnin okullara aktarılmasından başka henüz gözle görülür bir çalışma yapılmamış görünen, bu çok önemli uygulama üzerine Milli Eğitim Bakanlığının özenle eğilmesi gerekmektedir.

Bakanlık içinde bu uygulama için bir bölüm kurulması ve şu hususlar üzerinde önemle durması zorunludur :

1. Bütün okul yöneticilerinin seçmeli dersler hakkında hizmetçi eğitim görmeleri sağlanmalıdır.
2. Seçmeli dersler için yararlanmak üzere uygun branşlarda öğretmenler hizmetiçi eğitim kurslarında yetiştirilmelidir.
3. Teknik lise öğretmenlerinden yararlanma imkânı sağlanmalıdır.
4. Uygulayıcı uzman ve usta çalıştırıcıların ücretleri derslerin devamını sağlayacak seviyeye çıkarılmalıdır.
5. Seçmeli derslerle ilgili özel denetleyici kadro kurulmalıdır.

Bütün önemli eksiklere rağmen getirilen yenilik gayet olumludur ve çok az sayıda okulumuzda yeniliğe inanan, çalışkan ve becerikli yöneticinin sürdürmekte olduğu uygulama ümit vericidir.

İnanılarak getirilmiş bu önemli reform için bütün orta öğretim okullarında uygulamanın yaygınlaşma ve geliştirilmesi yolundaki inandırıcı çalışmalar daha fazla geciktirilmemelidir.